

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อีกทั้งมีลักษณะที่ไม่แน่นอนกล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ดังนั้นคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดซึ่งทำหน้าที่ขับเคลื่อนความเป็นไปได้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง นอกจากนั้นคนยังเป็นผู้ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการพัฒนาในทุกระดับทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับองค์กรรวมถึงระดับประเทศ ด้วยเหตุนี้เองที่ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้คนแต่ละระดับมีศักยภาพและความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานบันการศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด (อุ๋นเรื่อน หนูจันทร์. 2551 : 1)

การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ เป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ทุกระดับ โดยเฉพาะในยุคที่สังคมมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร ชีวิตในยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คนทุกคนอยู่กับข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา มีผู้กล่าวว่าใครมีข้อมูลมาก ใครมีความรู้มาก บุคคลนั้นจะมีอำนาจ แต่สิ่งสำคัญยิ่งกว่าก็คือการเลือกรับ เลือกใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์โดยการคิดพิจารณา ไตร่ตรองและตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสม การเลือกรับและเลือกใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสม จะต้องอาศัยกระบวนการคิด วิเคราะห์ พิจารณาอย่างสุขุม รอบคอบ คนที่คิดเป็นจะสามารถรับรู้ เข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างมีเหตุผล ตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำเอาข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และทันต่อเหตุการณ์ (วิฑูรย์ ชาติติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม. 2549 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อ

การสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยออกเป็น 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน
สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักภาษาไทย และสาระที่ 5
วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งรายละเอียดในสาระการอ่านกำหนดเป็นมาตรฐานการอ่าน ท. 1.1 ไว้ว่า
ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและ
มีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 11 – 12)

การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต เป็นพื้นฐานของการคิด
ที่มั่วล เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ ตลอดจนเป็นการจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบ
ของสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ การที่เราจะสามารถจำแนกข้อมูลองค์ประกอบหรือเรื่องราวของ
สิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ ได้ จำเป็นต้องมีความรู้ และข้อมูลเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์
ดังนั้น การที่จะคิดวิเคราะห์ได้ดี จึงต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญ นักเรียนจึงต้องฝึกอ่าน ฝึกฟังและ
แสวงหาข้อมูล ความรู้ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ที่ช่วยให้
สามารถเรียนรู้สาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ได้รวดเร็ว (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2551 : 48 – 49) การสอน
ให้เด็กมีทักษะการคิดวิเคราะห์จะช่วยพัฒนาความเข้าใจของเด็ก ให้สามารถสร้างความคิดรวบยอดใน
เรื่องที่เรียนรู้ เกิดความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้และจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านการเรียนใน
วิชานั้นในระดับที่สูงขึ้นไป ได้เรียนรู้วิธีคิดทำให้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอในทุกวิชาที่เรียน
และรวมทั้งในชีวิตประจำวันและทำให้เด็กมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเฉพาะ
หน้าได้ การพัฒนาทักษะการคิด ย่อมช่วยเสริมสร้างให้เด็กเรียนอย่างสนุกสนาน ไม่เครียด ไม่น่าเบื่อ
อันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2550 : 31 - 32)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา
(องค์การมหาชน) หลังจากที่สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาระยะหนึ่ง พบว่า
มาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด
สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ อนึ่งจากการสรุปการ
ประเมินผลของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบ 2 ปี 2549 สถานศึกษา
จำนวน 17,562 แห่ง พบว่า มีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11.1 ที่มีผลการประเมินมาตรฐานที่ 4
อยู่ในระดับดี และมาตรฐานดังกล่าวยังได้ผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 1)

สำหรับผลการประเมินคุณภาพนอกสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองโจดสวนมอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา สรุปว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษา ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.98 และได้รับการเสนอแนะว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ ทักษะในการวิเคราะห์เนื่องจากผลงานนักเรียนขาดความคิด กิจกรรมด้านส่งเสริมให้คิดมีน้อย การปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นการทำตามคำสั่งของครูหรือทำตามเพื่อนมากกว่าความคิดของตนเอง วิธีการพัฒนาทำได้โดยให้ครูกำหนดแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกกิจกรรม การพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ไว้ด้วยเสมอ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกชั้นทุกกลุ่มสาระให้ต่อเนื่องและเชื่อมโยง จัดสภาพแวดล้อม จัดสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ส่งเสริมความคิดให้กับผู้เรียน มีการนำผลงานที่ได้จากการค้นคว้าทั้งในและห้องเรียน โดยมีเงื่อนไขที่จะทำให้สำเร็จ ครูควรเป็นแบบอย่างกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ (โรงเรียนบ้านหนองโจดสวนมอน. 2552 : 1 – 3)

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาที่ถือว่าเป็นวิกฤติของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากศักยภาพในการคิดวิเคราะห์และการใช้เหตุผลของบุคคลมีจำกัดการโฆษณาจึงก็อาจกระทำสำเร็จได้ไม่ยาก จะเกิดอะไรขึ้นหากบุคคลและสังคมไทยตัดสินใจด้วยอารมณ์มากกว่าใช้ปัญญาและเหตุผล ในอนาคต “คุณภาพของคนไทย” ซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาในปัจจุบัน ประเทศไทยจะเข้มแข็งได้อย่างไร ในสังคมโลกที่เป็นสังคมการสื่อสารไร้พรมแดนหรือสังคมที่ก้าวไปสู่ Knowledge Society หรือที่เรียกว่า สังคมอุดมปัญญา สังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก การพัฒนาประเทศไทยจึงต้องพิจารณาการพัฒนาของโลกไปด้วย ดังนั้นการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อสามารถผลิตคนไทยที่รู้จักคิดวิเคราะห์ ศึกษาด้วยตนเองให้ได้เร็วที่สุด สิ่งนี้จึงต้องถือเป็น “วิกฤตของประเทศ” ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วน (สุจิรา แก้วจินดา. 2554 : 5)

นิทานพื้นบ้าน เป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาปากต่อปากจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และแนวความคิดของผู้คนในท้องถิ่น นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่สำคัญเนื่องจากเปรียบเสมือนคำสั่งสอนเพราะเนื้อหาแต่ละตอนจะแฝงไปด้วยแง่คิดและสุภาษิตสอนใจ ในสังคมอีสานยอมรับว่านิทานเป็นคำสั่งสอนที่ดี คนโบราณมักใช้นิทานเป็นตัวช่วยในการอบรมสั่งสอนลูกหลาน นับได้ว่านิทานเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตเด็ก ช่วยให้เด็กมีความสุข มีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดการเรียนรู้ เสริมสร้างบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล รวมทั้งมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และสังคมในหลายด้าน ดังที่ วิเชียร เกษประทุม (2550 : 9 -10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่ามีคุณค่าและมีประโยชน์ในด้านความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลาย

คลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อ นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟัง อาทิเช่น ให้เชื่อสัตย์ ให้เชื่อผู้ใหญ่ ให้พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ขยันขันแข็ง นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะของสังคมและวิถีของประชาชนในสังคม ตลอดจนประเพณี ค่านิยม และความเชื่อ ขณะเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 11 – 16) ได้ระบุถึงความสำคัญของนิทานว่าเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็ก ๆ มีความสุขสนุกสนานแล้ว ยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรัก ความฝัน สานสัมพันธ์อันอบอุ่นความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิด คติสอนใจ และปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก

การนำนิทานพื้นบ้านเข้ามาพัฒนาเป็นแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและชีวิตของคนในภาคอีสานยังคงมีความผูกพันกับท้องถิ่นและความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม นิทานพื้นบ้านจึงเป็นเรื่องสำคัญที่เหมาะสมและสะดวกในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เพราะเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว และทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าภูมิใจในนิทานพื้นบ้านและท้องถิ่นของตน นอกจากนี้นิทานพื้นบ้านยังมีคติสอนใจหลายประการอันจะช่วยเพิ่มความสนใจให้กับนักเรียน และเรียนอย่างมีความสุข (ยุภา บุญประชม. 2551 : 4) จากการศึกษาของ พงษ์ศักดิ์ พางาม (2549 : บทคัดย่อ) พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการสอนโดยใช้นิทานพื้นบ้านเสริมการอ่าน นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น รักท้องถิ่นของตน และรู้จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นซึ่งเป็นสิ่งที่ดี บุคคลใดรักผูกพันท้องถิ่นย่อมเข้าใจปัญหาท้องถิ่นของตนเองและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

มีงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า การแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ ดังเช่น ไสว ชาติแพงตา (2553 : 125 – 126) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.53/84.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เท่ากับ 0.7178 หมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 71.78 3) นักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สายสมร อคทนต์ (2552 : 29) ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้นิทานอีสปที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุขเกษม จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวัด ทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียน โดยใช้นิทานอีสปเป็นสื่อการจัดการเรียนการสอนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.55 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 16.25 คะแนน 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของ นักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ อุ่นเรือน หนูจันทร์ (2551 : 104) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสรุปความคิดรวบยอดของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการ สอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังสอนสูงกว่าก่อนสอน 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบอุปนัยร่วมกับ เทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความสามารถในการสรุปความคิดรวบยอด หลังสอนสูงกว่าก่อนสอน

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องตามหลักการและเหตุผล พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ โดยใช้นิทาน ทั้งนี้เพราะ นิทานเป็นเรื่องที่นักเรียนชื่นชอบ ให้ทั้งความสนุก เพลิดเพลิน มีข้อคิด และคติเตือนใจ ที่สำคัญคือนิทานยังส่งเสริมให้ผู้อ่านพัฒนาทักษะการคิด วิพากษ์ วิจาร์ณทั้งใน แ่งเห็นด้วยและเห็นแย้ง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณ สามารถนำความรู้แก้ปัญหาได้ถูกต้องและเหมาะสม

ผู้วิจัยจึงสนใจและดำเนินการพัฒนาแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อที่จะกระตุ้นและฝึกฝนให้นักเรียนพัฒนา ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ อันจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อ การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตลอดจนใช้ปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ถูกต้องและเหมาะสม

คำถามการวิจัย

นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 หรือไม่และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 80
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองโจดสวนมอน อำเภอเมืองมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน

1.2 สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เนื้อหาแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน ใช้สอนในเวลาชั่วโมงเรียน ปกติวันละ 1 ชั่วโมง จำนวน 10 ชั่วโมง

1.2.2 แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 เล่ม ใช้สอนเล่มละ 1 ชั่วโมง จำนวน 10 ชั่วโมง

2. ตัวแปรในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบนิทานพื้นบ้าน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิด การวิเคราะห์ หรือพิจารณาอย่างมีเหตุผล เพื่อจำแนก แยกแยะรายละเอียดของเรื่องราว หรือสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งแต่ละส่วนนั้นมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน

แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้นักเรียนอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบนิทานพื้นบ้าน เรื่อง นางสิบสอง (พระรถเมรี) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 ตอน กำเนิดนางสิบสอง

เล่มที่ 2 ตอน นางยักษ์สนธมาร

เล่มที่ 3 ตอน ท้าวรถสิทธิ์กับนางสิบสอง

เล่มที่ 4 ตอน กำเนิดพระรถเสน

เล่มที่ 5 ตอน เจ้าไต้ไก่เทวดา

เล่มที่ 6 ตอน สึกชิงบ้านชิงเมือง

เล่มที่ 7 ตอน ฤๅษีแปลงสาร

เล่มที่ 8 ตอน ผลไม้วิเศษ

เล่มที่ 9 ตอน เจริญใจ

เล่มที่ 10 ตอน ปราบยักษ์สนธมาร

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบนิทานพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์

นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกเป็นสื่อ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทที่ให้คติสอนใจ ในกรวิจัยครั้งนี้ใช้นิทานพื้นบ้าน เรื่อง นางสิบสอง (พระรถเมรี) ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การนำแบบฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน ของผู้เรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าของ นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบ หลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ให้ความสนใจใคร่รู้ และกระตือรือร้นของนักเรียน ต่อการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทาน พื้นบ้าน ซึ่งใช้แบบทดสอบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ในการเก็บข้อมูล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และมีความพึงพอใจต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเมื่อเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็ว เรียนได้มาก มีสมาธิ เพราะนิทานพื้นบ้านให้ความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน

2. ครูได้สื่อช่วยสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับแบบฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งทำให้ครูมีสื่อและนวัตกรรมที่มี ประสิทธิภาพไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

3. เป็นสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ประกอบนิทานพื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งภายในระบบ การศึกษาและนอกระบบการจัดการศึกษา ที่นักเรียนเรียนรู้และศึกษาได้ด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY